

magazin

Ruah Hadaša

רוח חדשה

Jevrejska digitalna biblioteka

S Aronom Albaharijem, jednim od utemeljitelja te biblioteke za Ruah hadaša

razgovarala je Jasminka Domaš

Biljana Albahari

Aron Albahari

Ivan Pavle Nador

1. Jevrejska digitalna biblioteka pobudila je veliku pažnju u cijeloj regiji, ali i u inozemstvu. Kako ste došli na ideju da je pokrenete?

Na ideju da se pokrene ovaj „projekat“ došla je moja supruga **Biljana Albahari**, dipl. bibliotekar i komparativista književnosti i savetnik u Narodnoj biblioteci Srbije, i naš prijatelj **Ivan Pavle Nador**, dipl. ing. telekomunikacija i elektronike, koji je više od pet godina bio i predsjednik Vikimedija Srbije. I gle, njihov prvi razgovor na ovu temu desio se u našoj sinagogi „Sukat šalom“, poslije jedne praznične službe. Kao da su time simbolično dobili i „blagoslov Svevišnjeg“! Šalu na stranu, potom su u cijelu priču uključili i mene, i onda smo zajedno podijelili razmišljanje da ima dosta pisane građe na jevrejske sadržaje i teme, ali da sve to nije tako lako dostupno, a pogotovu ne sabrano na jednom mjestu. Sve troje smo iskazali i želju da to nekako učinimo dostu-

pnijim, skenirajući i objedinjujući tu i takvu građu u elektronskom obliku. A onda je pala i odluka da tu bazu, taj Repozitorijum nazovemo „Jevrejska digitalna biblioteka“ (JDB). Sve se to dešavalo početkom 2019. godine. Potom smo se i formalno registrovali u APR-u (Agencija za privredne registre) kao UDRUŽENJE „JEVREJSKA DIGITALNA BIBLIOTEKA“. Tome je predhodilo i osmišljavanje našeg loga i pečata, a tu nam je po osnovu par naših predloga, pomogla i moja rodica iz Sarajeva Ornela Rezinović, likovni dizajner i dipl. ing. grafičkih tehnologija, finalno osmislivši „izgled“

crno-bijelog i kolor loga.

2. Koji je cilj te biblioteke i što želite promovirati?

Kao što rekoh... ima dosta, Bogu hvala, pisane građe na razne i brojne jevrejske teme i sadržaje, a posebno koja se odnosi na jevrejsko vjersko, historijsko, kulturno, materijalno i svako drugo nasljeđe koje se tiče prije svega prostora ex-Jugoslavije, Balkana, ali i šire. Ali svakako nismo limitirani samo tim „prostorom“, nego svime što se dotiče brojnih jevrejskih sadržaja. Činjenica je da prolaskom vremena određeni pisani izvori (knjige, katalozi, članci u raznim zbornicima ili godišnjacima, itd.) postaju „sve ređi“ i teži za pronalaženje, a time i za dostupnost i korišćenje. A velika je šteta da se to izgubi, ili da onaj ko je zainteresovan za takvo što, teško uspijeva doći do tih sadržaja. Zato ovim što radimo želimo promovirati sve to, učiniti ga dostupnijim, lakšim za pronalaženje i to svima i svakome, i članovima naših

zajednica, ali svakako i svima zainteresovanima, bilo kao istraživačima ili običnim čitaocima. Kada kažem „učiniti dostupnim“, mislim na to da se osim samog čitanja pisanih jevrejskih sadržaja datih na jednom mjestu, oni mogu i pretraživati, kopirati i višenamjenski koristiti (npr. citirati), a to sve zahvaljujući programu OCR-a kojim „prelazimo“ svaki pisani tekst i koji omogućava pretraživanje i prepoznavanje onoga što ciljano tražimo (neku osobu, događaj, pojam, instituciju ili nešto što se odnosi na neki grad, regiju, državu, itd.) bilo po ključnoj riječi ili opštem pojmu.

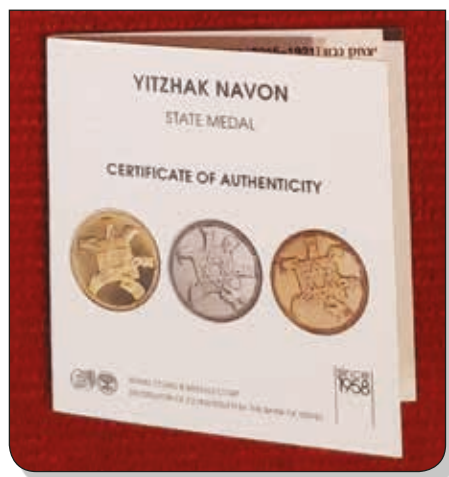
3. Kakvu sve građu objavljujete na svojim stranicama?

Dobro i korisno pitanje! Dakle, započeli smo sa pisanom građom (knjige, katalozi, stručni i naučni radovi, doktorske disertacije, memoarska građa, lična i porodična sjećanja, itd.). Ali smo onda shvatili da, takođe, interesantno i korisno može da bude učiniti dostupnim i raznovrsnu video i audio građu, razne prezentacije, Zoomove, čak i koncerte. I to se pokazalo dobrim. Za nas je najveća nagrada kada nam se neko javi, kao na primjer Vivian Špacapan, članica vaše zajednice iz Rijeke, pa nam kaže da je zahvaljujući pretrazi u JDB-u pronašla u nekim tekstovima iz 50-ih i 60-ih godina određene pisane podatke, čak i porodične slike, koje se odnose na njene roditelje i porodicu, a koje do tada nije

vidjela ili znala za nešto što se u tekstu pominje. Jednako tako nam je drago i kada nam se javi neko iz „akademskog svijeta“ (Srbije, Hrvatske, Mađarske, Makedonije, Izraela, SAD-a, BiH, Australije) pa kaže da je, takođe, u JDB-u pronašao/pronašla određene teme kojima se i sam/sama bavi, pa ih je mogao/mogla i (is)koristiti. A pogotovu u vrijeme Korone, kada su mogućnosti odlazaka u biblioteke ili neke druge institucije bile ekstremno limitirane. Veliku zaslugu kvaliteta rada JDB-a nosi i naš provajder kojega se nalazi naša baza i koji je održava, a to je „Računarski centar Univerziteta u Beogradu – RCUB“ koji u međunarodnim okvirima tehnički omogućava brzo i kvalitetno „prepoznavanje“ i pronalaženje radova (knjiga i svih ostalih temata) postavljenih u JDB-u.

4. Koje su institucije u Izraelu zainteresirane za suradnju?

Ono što nam je posebno drago jeste da ovo čime se bavimo je prepoznala i Nacionalna biblioteka Izraela (NLI – The National Library of Israel – Jewish National and University Library) iz Jerusalima, te su nas pitali da li i oni mogu da u svojim katalozima daju bibliografske podatke o knjigama (i ostaloj građi) koju mi postavljamo u JDB-u, a takođe i skenirane materijale. I naravno da smo mi na to pristali, jer apsolutno smatramo da će time informacija o temama koje su u tim knjigama, o njihovim autorima ili izdavačima postati kudikamo dostupnija i vidljivija. I to je jedna divna stvar! Naravno, oni su nas zamolili i uputili nas da će preuzimati tu našu građu samo ako mi za nju dobijemo

i imamo pismenu saglasnost ili od autora, ili od izdavača, ili od nosioca/nasljednika autorskih prava. Tako da mi od svakog od navedenih, obavezno tražimo i te pismene *Saglasnosti*. To nam malo „usložnjava“ cjeli postupak, i što neki naši prijatelji rekoše „pa to sve – pronalaženje građe, prikupljanje, skeniranje, postavljanje SVIH bibliografskih podataka o SVAKOJ jedinici koju skeniramo i unesemo, prevođenje apstrakata, OCER-ovanje, i konačno dobivanje saglasnosti – je posao za jedan cijeli institut“. I da znate da realno skoro jeste tako! A mi sve to radimo uglavnom volonterski. Zato nam mnogo znači, na primjer, volontersko angažovanje jedne naše drage i vrijedne članice, Mariane Pal Vuković, čijim agilnim angažovanjem uspijevamo dobiti poprilično saglasnosti i PDF-ova, a posebno za knjige i radove baš iz Hrvatske, s obzirom na to da je ona porijeklom iz Čakovca, pa smo je zamolili da nam ona „bude veza i pokrije baš tu oblast“. I ona to čini punom parom i čistim srcem, i VELIKO joj HVALA za to!

5. Dobili ste iz Izraela i posebno priznanje za ovaj projekt.

Da, u pravu ste! A to je predivno i prelijepo. Naime, poprilični „motor“ našeg JDB-a, Biljana Albahari, između ostalih zasluga (pisanja i objavljivanja knjiga na *jevrejske teme*, učestvovanja na seminarima i radionicama po određenim *jevrejskim temama*, istraživanjem i pisanjem radova u stručnim časopisima na *jevrejske teme*, itd.) u ime JDB-a je za 2022. godinu dobila **Izraelsku državnu nagradu – Reda Ladino Viteza Jicak Navon** „za pokretanje i kontinuirano obogaćivanje Jevrejske digitalne biblioteke“ – ili kako na samoj plaketi piše: *za izvanredan doprinos očuvanju, širenju i učenju o jugoslovenskom jevrejskom nasleđu kroz pokretanje i kontinuirano obogaćivanje Jevrejske digitalne biblioteke – onlajn baze podataka koja je u porastu...*

Pomenimo da je za tu godinu istu nagradu dobila i afirmisana naučna radnica, profesor, prevodilac i bivša ambasadorica Srbije u Izraelu, gospođa Krinka Vidaković Petrov, autorka više knjiga i objavljenih radova na temu Jevreja. Dakle, „društvo“ za svaku pohvalu i ponos!

6. Što Vas i suprugu na tom polju potiče na daljnji rad?

Znate, kada vas u četiri godine postojanja JDB-a, više puta na onlajn prezentacije i konferencije pozove svjetska **Asocijacija jevrejskih biblioteka** iz SAD-a (**AJL** – Association of Jewish Libraries, Los Angeles, California), sa ciljem da govorite i predstavite rad *Jevrejske digitalne biblioteke*, ili kada ta ista AJL vašu biblioteku predstavi na mapi svijeta kao, u to vrijeme jednu od samo 4 prikazane jevrejske institucije u Evropi (pored Sinagoga La Javurá – Valencia/Spain; University College London – UK; Center of Research on Antisemitism/ Technische Univerität Berlin – Germany) onda se stvarno morate osjećati ponosno, ali prije svega ISPUNJENO jer ono što ste htjeli da radite od srca i *jevrejskog osjećanja* stvarno ima svrhu i ima smisla!

Ništa manja nije ni satisfakcija kada vas na saradnju i predstavljanje JDB-a pozove i **Vikipedija Srbije**, da u tromesečnom međunarodnom GLAM-projektu (*Galleries, Libraries, Archives and Museums* – Galerije, Biblioteke, Arhivi i Muzeji) predstavite vašu biblioteku, a posebno kroz saradnju JDB-a i Vikipedije pripremite i postavite 70 novih temata koji se odnose na Jevreje, i kojih do tada nije bilo na Vikipediji, i tada osjećate da ste uradili nešto potrebno i vrijedno. Naravno, ovo sve je pratilo i postavljanje stranice i članka o samom JDB-u na Vikipediji!

Jednako tako, kada na sajtu *Centra za studije jevrejske umetnosti i kulture* Filozofskog fakulteta u Beogradu, koji

evo već 16 godina redovno organizuje i održava šestodnevne radionice „Jevrejska umetnost i tradicija“ sa međunarodnim predavačima, a koje svake godine imaju između 20 i 40 polaznika-studenata, najviše preporučene literature bude iz baze JDB-a, a JDB bude i dva puta gost i predstavljen na tim radionicama, morate biti zadovoljni.

Drago nam je da smo i u Hrvatskoj postigli prilično dobru saradnju sa, na primjer Židovskom općinom Split, Istraživačkim i dokumentacijskim centrom CENDO i gospođom Melitom Švob, dr. sc. Ljiljanom Dobrovšak, doktorkom filozofije Annom Mariom Grünfelder, Židovskom općinom Čakovec, itd.

Okolnost da smo u ovih skoro već pet punih godina pronašli, skenirali, obradili i postavili 2369 jedinica (pomenuatih knjiga, kataloga, članaka, časopisa, videa, audio zapisa i drugog), te da su one imali više od 15 383 pregleda, takođe nas stimuliše.

Ovde želim da istaknem da je *Savez jevrejskih opština Srbije* u našem dosadašnjem radu takođe imao razumevanje za JDB, pa je kroz opšte projekte po pozivu koji su javno raspisivani, dva puta finansijski dao podršku JDB-u, pre svega za plaćanje tehničke usluge RCUB-a kao našem provajderu kod koga je pohranjena elektronska baza JDB-a, ali naravno uz redovnu naknadu godišnje pretplate za tu uslugu hostinga.

Svakako, za kraj, ali ne manje važno, kada na novootvorenoj Facebookovoj stranici JDB-a, za samo pola godine steknete 662 pratioca, te svaki postavljeni sadržaj na toj stranici aktivno *lajkuje* i više od 80 onih koji nas prate ili samo posjete, onda i kroz to „imate ono“ što nas, citiraću Vas: „potiče na daljnji rad“.

ŽIDOVSKI KALENDAR 5784. לוח שנה ה'תשפ"ד

2023.-2024. בית ישראל

